

Rejtett bűnözés, rendőrségi statisztika – objektív és szubjektív biztonság

VÁRI Vince

A latencia és a bűnüldözés minőségének kölcsönössége nyilvánvaló. A rendőrség munkája hatással van a lakossági bizalomra, a bizalom pedig alapjában határozza meg a felderítési eredményességet, mindazonáltal a lebukási rizikó determinálja a kriminalitást. A szubjektív biztonságérzet és az objektív biztonsági helyzet viszonya a mai modern kockázati társadalomban egészen sajátos értékelést kap. Jogosan merül fel a kérdés, hogy vajon önmagában a rendőrség mit tehet a biztonságérzet romlásával szemben, s a kérdésben milyen egyéb társadalmi folyamatok játszanak közre, amelyek túlmutatnak cselekvési lehetőségein és objektív hatókörén.

A bűnüldöző hatóságok, így a nyomozó hatóság eredményességének legfőbb mutatóit a felderített bűncselekmények adják. Leegyszerűsítve: a hatékonyság oldaláról abszolút mérce az ilyenformán „egyszerűsített” statisztikai mutatók minél jobb teljesítése. Tíz évvel ezelőtt, szakítva az addigi statisztikai szisztémával, egy „új” koncepcióban már a költségfelhasználást is kalkulálni kívánták a bűnüldözés eredményességének átfogó értékelésébe. Ezt a rendőri szerv anyagi-technikai kondícióival egybevetve képzelték el, amit az eredményes és eredménytelen ügyek relációjában is megkülönböztettek volna. Sajnálatosan e pilotprogram sem valósult meg.¹ A jelenlegi statisztikai szemlélet évtizedek óta pangó, krónikus problémaként a szervek „kondícióinak” kimutathatóságát akadályozta, anomáliaként torzította és kényszerítette hamis adatszolgáltatásra a nyomozó hatóságokat. Az egymással versengő politikai erők a statisztikát mint kommunikációs fegyvert alkalmazzák, miközben a lakosság biztonságérzete sokkal fontosabb értékmérője a bűnüldözés hatékonyságának.² A latencia és a bűnözéskontroll minősége ugyancsak összetartozó fogalmak. „A nagymértékű latencia a bűnözésben egyértelműen arra utal, hogy nincs bizalom az emberekben a rendőrség iránt, ami miatt nem tesznek feljelentéseket sem.”³ A bűnözéskontroll intézményeinek és működésének társadalmi elfogadottságára ebben a perspektívában könnyen következtethetünk a latenciában maradó bűncselekmények alacsony számából.⁴ A latenciakutatások nemcsak tudományos megállapításokkal jártak, hanem értékes információt szolgáltatottak a rendőri szakmának, a bűnüldözéssel foglalkozó hatóságoknak és nem utolsósorban a kriminálpolitikának is, de legfőbb érdemük, hogy a rendőrségi statisztika mibenlétére és értelmezésére világi-

1 Németh (2013) 5–11.

2 Christián (2010) 19.

3 Németh (1999) 108.

4 Gödöny (1973) 5.

tottak rá.⁵ A bűnüldözési statisztika hihetőségével és hatásaival kapcsolatos dilemma nyilvánvalóvá válik, ha a mechanizmust annak komplex rendszerében vizsgáljuk. A *feljelentési hajlandóság befolyásolja a latens bűncselekmények arányát: amennyiben alacsony, úgy növeli azt, s ennek hatására a lebukás rizikója alacsonyabb lesz. Ugyancsak erősíti a következmények elkerülésének esélyét az a tényező, ha a bűnüldöző hatóság alacsony eredményességgel, tehát felderítési hatékonysággal dolgozik. A felderítési arányt javítja, ha az állampolgárok bizalommal vannak a bűnüldöző hatóságok irányába, és nagy a tanúzási kedv, szívesen működnek együtt. Ehhez viszont elengedhetetlen, hogy a hatóság ügyeikben általában megnyugtatóan pozitív eredményeket produkáljon. Ebből is látszik: ahogy a lebukási rizikó növekszik, a kriminalitás úgy csökken.*⁶

A statisztika keletkezési folyamata

Arno Pilgram osztrák kriminológus a statisztikai elemzés szerves részének tartja a statisztika keletkezési folyamatának vizsgálatát.⁷ A statisztika elkészítése komplex társadalmi cselekvés, részt vesz benne a nyomozó, az ügyész, a bíró, az áldozat és az elkövető. Három szűrőn megy keresztül egy-egy eset, amíg több ponton válik statisztikai adattá. Az első jelentős szűrőt – lényegében a tölcser bemenetét – az eset létrejöttében részt vevő személyek képezik azzal, hogy tevékeny közreműködésükkel a hatóság tudomására hozzák a cselekményt, amelyről természetesen ebben a fázisban még nem lehet tudni azt, hogy büntetőjogilag releváns-e. Itt jönnek számításba olyan tényezők, mint az állampolgár és a hatalom viszonya vagy a feljelentési hajlandóság, esetleg a bizalom kérdése. „E bizalom alakulásában pedig nem kis szerepe van a felderítési arány alakulásának, s egyes nézetek szerint ez a feljelentési készség változásaiban is tükröződik.”⁸ Az itt fennakadó cselekmény latenciában marad, nem válik bűnüggyé, és így statisztikai adattá sem. Ezért is döntő az első szűrő, mivel erről csak sejtelmek és becslések vannak, az elvégzett latenciakutatások függvényében.

A következő szűrő már a rendőrség. Ebben a tevékenységében a rendőrség passzív és aktív is egyben, amennyiben eredményorientált és statisztika-központú, úgy a bemenetkor várható kimenet függvényében determinálja önmagának a nyomozás-megkezdésre, vagyis az aktivitásra való hajlandóságot, és *mindezt bármiféle kontroll hiányában teszi.*⁹

5 Schwind (2011) 54.

6 Schwind (2011) 61.

7 Pilgram (1980) 2–50.

8 Vavró (1993) 77.

9 A civil kontroll szerepének jelentőségére hívja fel a figyelmet Kaltenbach Jenő: a közigazgatás bármely aktusának törvényességét az érintett jogalanyoktól független kontrollnak kell alávetni. Ez egyben minden demokratikus közösség működőképességének alapfeltételére, a közbizalom nélkülözhetlenségére utal, amely minden hatalmi aktus legitimitációjának egyetlen forrása. Ha a jogállam bármely szerve elveszti a közbizalmat a diszfunkcionális működése miatt (például akkor, ha intézkedéseinek minősítése kizárólag saját maga által történik), az zavart okoz a jogállam működésében, végső soron annak ellehetetlenüléséhez vezethet. Lásd részletesebben Kaltenbach (2009) 3–18.

A második szűrő aktivitása és cselekvési készsége kimagaslóan visszahat az első szűrőre, vagyis a feljelentési hajlandóságra.¹⁰ *Ha a bűnüldözés eredményessége közvetlen összefüggésben van a teljesítményértékeléssel, továbbá az eredményesen elvégzett munkafeladatok a rendőrségnél nem kapnak megfelelő értékelést és elismerést, akkor ez kihat a motivációra és a feljelentőkhöz való hozzáállásra.* Ha azonban az eset bűnüggyé válik, akkor a sikeres nyomozásnak köszönhetően a terhelt vádlottként kerül a folyamat harmadik szűrője, a bíróság elé. A cselekvéssor második pontján születik meg az első statisztikai adat, a rendőrségi statisztika, amelyet a folyamat végén kiegészít a bírósági, majd a büntetőügyi statisztika. A különböző büntetőügyi statisztikák tehát egy hosszadalmas folyamat eredményeképpen születnek meg, amelynek a bűneset résztvevői és tanúi mellett egyik fő szereplője az állam, pontosabban annak különböző intézményei, amelyek *gyakran a saját képükre formálják a keletkező adathalmazt. Az adatok tehát egy olyan szelekciós folyamat során jönnek létre, amelyben a részt vevő egyének és intézmények érdekei, céljai és motivációi döntően befolyásolják a végeredményt, a büntetőügyi statisztikát.*¹¹

Latencia – rendőrségi statisztika

A rejtett vagy látens bűnözés – azaz, ahogy a német kriminológiai irodalom nevezi, a *Dunkelfeld*¹² – tudvalevően a mindenkori bűnözés jelentősebb hányadát teszi ki. Empirikus kriminológiai tanulmányok sora igazolta azt a tételt, hogy a rendőrségi statisztikák sokkal kevesebb bűncselekményt mutatnak a valóshoz képest.¹³ A regisztrált, vagyis ismertté vált bűnözés arányához képest a latenciában maradó bűnözési ráta aránya sok mindent elárul a bűnözés társadalmi összefüggéseiről, és még többet a bűnüldözés és a bűnözés kapcsolatáról.

Ebben a megközelítésben a bűnüldöző hatóság és az állampolgárok relációja a kérdés „Achilles-sarka”, hiszen a hatósághoz fűződő bizalom szintje alapjaiban határozza meg a bűnüldözés minőségét. Ehhez viszont elengedhetetlen a hivatalos rendőrségi statisztika torzításmentes kimutatása¹⁴ és a látens bűnözés folyamatos szondáztatása, mivel a kettő nincs egymással konzekvens viszonyban.¹⁵ A statisztikai különbségek gyakran abból fakadnak, hogy a rendőrség a csekély megítélésű cselekmények miatt hivatalból már eleve nem indít eljárást, ezért az ilyen cselekmények a statisztikában nem tükröződnek vissza. A kutatások szerint ezek a cselekmények mintegy 50 százalékkal növelhetik a hivatalos kimutatásokat.¹⁶ Amennyiben döntően a rendőrségi statisztikák felderítési mutatói alapján kívánjuk megítélni a bűnözést, könnyen azzal

10 Déri Pál szerint a feljelentés megtételére ezenkívül még több tényező is hatással van, mint például az egyéni érdek, a cselekmény súlyossága. Lásd részletesebben Déri (2005) 57–66.

11 Perényi (2006)

12 Jelentése: 'sötét mező', azaz: ami a hatóságok számára nem válik ismertté. A *Hellfeld* – azaz 'világos mező' – az a bűnözés, ami a hatóságok számára ismertté válik.

13 A témával kapcsolatosan Magyarországon elég csak Korinek László és Déri Pál – jelen értekezésben is többször hivatkozott – kutatásaira gondolnunk.

14 A szerzők szerint a latencia az összbűnözés hőmérőjeként funkcionál. Lásd Remschmidt et al. (1976) 145.

15 Schwind (2011) 54.

16 Skogan (1977) 41–50.

a paradoxonnal szembesülhetünk, amelyet Kreuzer is feltárt: miszerint minél jobb a felderítési mutató, annál nagyobb a latencia, s ennek egyszerű oka, hogy a rendőrség a „könnyen megoldható” ügyekre orientálódik, és ezekben magas felderítési eredményességet produkál, eközben a tömegesen előforduló ügyek – mint például a lopások – rendkívül alacsony számban jutnak a hatóság tudomására.¹⁷ Ahogy azt Korinek is megállapítja: „A bűnözésről egyéni és társadalmi szinten kialakuló kép formálásában számtalan objektív és szubjektív tényező fejt ki együttes hatását. A társadalmi szinten kialakuló bűnözési kép egyik forrása a bűnügyi statisztika, amelyből az ismertté vált bűnözésről tájékozódhatunk. Maga a bűnözés rendkívül összetett jelenség, nehezen mérhető, ezért különbséget teszünk az ismertté vált bűnözés mérése és az össz-bűnözés becslése között.”¹⁸

Mivel az ismertté vált bűnözés emelkedése a latencia csökkenéséből táplálkozik, ez nem jelenti szükségszerűen a biztonsági szint romlását. Ellenkezőleg: a lakosság együttműködési készségére, a bűnüldözési hatékonyság növekedésére is visszavezethető. Meg kell azonban jegyezni, hogy mind a bűnügyi statisztika, mind a kutatási eredmények rendszere csak korlátozott hatékonyságú, de kombinálásukkal lényegesen differenciáltabb képet alkothatunk.¹⁹

Az objektív biztonság és a szubjektív biztonságérzet a kockázatok tükrében

A biztonságérzet²⁰ és a biztonság meghatározása egymást feltételező tevékenység. Biztonság alatt elsősorban a társadalmi együttélés rendezettségéhez szükséges nélkülözhetetlen elemi feltételt értjük, amelyet elsősorban negatív oldalról, a hiányának aspektusából közelítenek meg szemantikailag. A *Magyar Értelmező Kéziszótár*²¹ a biztonság alatt veszélyektől vagy bántódástól mentes állapotot ért. A fogalom további magyarázatát és értelmezését a Magyar Rendészettudományi Társaság szöszedetéből ismerhetjük meg.²² Innen derül ki, hogy a fogalom mindig időszak, helyszín viszonylatában bír jelentőséggel és dinamikus változásban van, azaz a környezet függvénye. A kockázati veszélyforrások szintje tehát sohasem statikus elemeken alapszik, azok permanens változása multiplikált változók halmazának összetevője.

A biztonság objektivitása rendszeralapú természete miatt alapjaiban kérdőjelezhető meg, az észlelő és a rendszerben cselekvő, élő, a folyamat állandóan változó terében tevékenykedő alanyok – társadalom, lakosság – körétől, vagyis az azt érzékelő, arról fel-

17 Kreuzer (1994) 10.

18 Korinek (2010) 305–306.

19 A német kriminológiai irodalom megkülönbözteti az abszolút és a relatív „sötét zónát” vagy latenciát – attól függően lesz relatív, hogy végeztek-e közvélemény-kutatásokat, amelyekkel feltárták. A felderített részt nevezik relatív sötét zónának, míg a nagyobb, „nem kutatott” részt abszolút sötét zónának. Vö. Clages–Zimmermann (2006) 98.

20 1994-ben az ENSZ fejlesztési programja az emberi biztonság hét elemét határozta meg, s ezek közül csak egy elem a személyi biztonság, amelyet a bűnözés fenyeget. A program arra a következtetésre jutott, hogy a közbiztonság csak akkor tekinthető jónak, ha az emberek azt jónak érzik, és nem akkor, ha a statisztikai adatok azt jónak mutatják.

Lásd Elekes (2010) 57–58.

21

22 Forrás: www.rendeszettudomany.hu/linkc.htm (2012. 09. 10.)

fogást kialakító egyén tőle leválaszthatatlan, a rendszer immanens része.²³ Mindazonáltal a biztonság hasonlóképpen azonos a biztonságot és a kockázatokat felmérni képes vagy képtelen, a veszélyeket tévesen vagy hibásan prognosztizáló szubjektummal, hiszen ő az, aki képet és véleményt alkot, és benne a „biztonságtudat” érzelmi töltetet vált ki, legyen az pozitív vagy negatív. Másrészt a biztonság összetársadalmi értéként való megjelenítése a felelősséget is áttelepíti az egyénre, így az egyén a saját negatív biztonságáról alkotott szubjektív meggyőződéséért és érzületéért is önmagának tartozik felelősséggel.²⁴ Ezzel a megközelítéssel a közösségi szolidaritástól eljuthatunk a teljesen kiszolgáltatott egyénig, aki kénytelen általa nem uralható fenyegetésekkel szembenézni.²⁵

A fogalom önmagából fordul ki, és nyer ambivalens értelmezést, ha a biztonságot immateriális egységként vagy produktumként próbáljuk kezelni, ha pedig leválasztjuk a biztonságot érzékelő egyénről, úgy a rendszerszemléletű értelmezésnek fordítunk hátat, és a biztonságot fogalmilag ellentmondásossá tesszük.²⁶ „A szubjektív biztonság akkor keletkezett, amikor az objektív adatokból formált kép már nem illett össze a civilek benyomásaival és tapasztalataival, és ezeket a tapasztalatokat a politika fontosnak vélte, és úgy gondolta, hogy azok semmiképpen sem hagyhatóak figyelmen kívül.”²⁷ Ha a szubjektív biztonság nem is mérhető, de a hiányának szintje igen, ennek minősége és mennyisége kockázatelemzések valószínűségi értékévé válhat. Lényegében ezzel az eljárással érhetjük el, hogy a biztonság megfogható legyen, ilyen inverz módon nyerjük ki a biztonság objektív elemét. A biztonság és a negatív oldalát jelentő deficitének területei – a kockázatok és veszélyek – a kriminálpolitika és a normatív jogalkotás struktúráival és intézményeivel vannak kölcsönhatásban. A kockázat mértéke a fenyegetettség és a sebezhetőség arányával áll összefüggésben.²⁸ A biztonság garانتálása nem állami vagy hatósági monopólium, az tudatos kooperáció útján jön létre.²⁹ A lakosság viszont – különösen a paternalista szemléletű országokban – az államtól várja a biztonság szavatolását. Pedig az állam feladata mindössze olyan keretfeltételek létrehozása, fenntartása és folyamatos javítása, amelyek lehetővé teszik a polgárok fizikai, szociális és gazdasági biztonságát, megfelelő életminőségük fenntartását, sorsuk előrelátó tervezését.³⁰ Abban azonban nincs egyetértés, mekkora fenyegetést jelentenek a bűnözés egyes megváltozott és teljesen új formái, ezek módosítják-e (és mennyiben) a közbiztonság helyzetét. A konszenzus hiányának lényegi oka, hogy máig nem sikerült kialakítani az objektív biztonság meggyőző mérőrendszerét, alighanem

23 Teke szerint az objektív biztonság megítélése mindig hordoz szubjektív elemeket, és függ az érintettségtől. Lásd Teke (2010) 180.

24 Teke írja, hogy mostanában a biztonság fogalmi ártérmezésének lehetünk tanúi, amelyet a közbiztonság fogalmának degradálódása kísér. Ez két tendenciát hordoz: a jogegyenlőség devalválódását a biztonsághoz férés relativizálódásával, és ez a magánbiztonsági szféra megerősödéséhez vezet. Lásd Teke (2005) 13–40.

25 Bukovics–Kiss (2004)

26 Tekével egyetértve úgy vélem, nélkülözhetetlen a tevékenység és a működési integráltság valamilyen szintje, azaz elszakíthatatlan annak mikro- és makrokörnyezetétől. Lásd Teke (2005) 14.

27 Kozáry (2015) 46.

28 Irk (2004) 59–72.

29 Szabó (2012) 80–85.

30 Albrecht (2010) 18.

azért, mert a biztonság iránti igény alapján korlátlan, sohasem elégíthető ki maradéktalanul,³¹ s ez abban a paradoxonban is megnyilvánul, hogy a biztonság javulásában a biztonságigény tovább nő.³²

Kutatásokból megállapítható, hogy az áldozattá válás lehetősége – azaz az objektív biztonság – és a szubjektív biztonságérzet között nemhogy összefüggés nincs, hanem éppen a fordítottja igaz, tehát éppen azokon a területeken, régiókban vagy országokban a legmagasabb, amelyekben a legkisebb az áldozattá válás esélye. Ezt támasztja alá egy 2005-ös, Európa 17 országában végzett felmérés a szubjektív biztonságérzetről. Ez jelentős eltérést mutathat az objektív biztonsági mutatóktól, mert a felmérés szerint a *„bűnözéstől való legerősebb félelem éppen a legalacsonyabb áldozattá válási arányokat felmutató országokban mutatkozik”*. A félelemérzet kollektív fokozódása tömeges, teljesen irracionális és indokolatlan következményeket von maga után, így történhetett meg, hogy a World Trade Center elleni merénylet után a polgárok tömegesen tértek át a légi közlekedésről a közúti közlekedésre, s ez csaknem 1600-zal növelte meg a közúti balesetben elhalálozottak számát.³³ A terrorizmus globális fenyegetettségének szakadatlan sulykolása kiváló példája a kollektív félelemérzet fenntartásának. A politika a médiával karöltve el tudta érni, hogy a saját felelősségi körükbe tartozó tevékenységeket alacsony kockázatúnak állítsák be, míg bizonyos külső tényezőknek, amelyek rajtuk nem kérhetők számon, magas rizikót tulajdonítsanak.³⁴ A folyamatosan fenntartott félelemérzet fontos identitás- és közösségképző erő, amely kifejezetten erősítheti az állami rendvédelmi apparátus érdekérvényesítő képességét, illetve retorikai eszköztárát.³⁵

A rizikótársadalom kockázataival Beck a technikai-gazdasági fejlődés szándékolatlan „mellékhatásaként” fellépő olyan veszélyeit értette, mint amilyenek például a környezeti vagy a nyersanyagfüggőség okozta ökológiai károk. Mindezen kockázatok az utóbbi időben kiegészülnek a látszólag az említett terrorizmus, a migráció és a bűnözés veszélyeivel, amelyek határoktól és korlátoktól függetlenül az emberi észlelőképesség által közvetlenül fel nem mérhetőek, időben, térben és társadalmilag egyre kevésbé lehatárolhatók, így nem vonatkoznak rájuk az okság, a felelősség és a vétkesség jelenleg uralkodó szabályai. Úgy tűnik, hogy ezen kockázatok az egyén számára már nem kompenzálhatók, és nem biztosítható ellenük védelem sem.³⁶ Ezzel párhuzamosan a hagyományos jóléti társadalmi intézményrendszerek nem képesek választ adni a jelenlegi modern rizikótársadalom kihívásaira, az individualizációt erősítő liberális motor pedig egyfajta „apokalipszisválsághoz” vezetett, amelyből kiutat csak a becki ambivalens dichotómiák beismerése és – a modernitás önkritikájával együtt – a radikális humanizálás és a társadalmi részvétel új dimenziói jelenthetnének. Ahogy érzékelhető a rizikótársadalom fejlődése együtt halad és összekapcsolódik az individualizáció sajátos variánsával. „Az emberek a történelmi hagyomány megtörésével kikerültek hagyomá-

31 Hassemer (2006) 270.

32 Albrecht(2010) 24.

33 Gigerenzer (2006) 347–351., idézi Albrecht (2010) 27.

34 Peretti-Watel (1999), idézi Finszter (2013) 101.

35 Papp (2012) 31.

36 Kapitány (2002) 123–133.

nyos kötődéseikből, gondoskodási viszonyaikból, s kizárólag magukra, valamint saját sorsukra kell hagyatkozniuk.”³⁷ Mindazonáltal, mivel egyre több információt kapunk a globális kockázatokról, a rizikótársadalom visszahat saját tudatunkra, önképünkre is. Ha a modernitást és haladást preferáló individuum mindezen „mellékhatásokkal” szemben rezignált marad, úgy szükségképpen társadalmi szinten önmagát destabilizálja, erodálva az államba, a jogba és a hagyományos mikro- és makrointézményekbe vetett bizalmat, azok legitimációs válságát előidézve.³⁸ A globális kockázatok legyőzése így csak akkor lehetséges, ha a modernizáció folyamata reflexívvé válik, és az egyén a felmerülő problémákra érzékenyen reagálva igen sürgősen felülvizsgálja nézeteit, értékeit, normáit, és így viselkedési formáit is.

A helyi közösség és az egyén közbiztonságért vállalt nagyobb felelősségére és a centralizált bűnüldözési hatóság gyengeségére hívja fel a figyelmet Finszter Géza, egy olyan társadalomban, ahol a bűnözéstől való félelem fokozódik, miközben a közbiztonság érdekében folytatott állami tevékenység hatékonysága és tekintélye visszaszorulóban van.³⁹ Egy ilyen rendszerben a rendőrség szükségszerűen csak monokauzális teóriában tud gondolkodni, és a létszám, a jelenlét növelésében keresi a megoldást.⁴⁰ Ahogy Farkas Ákos is fogalmaz, *Magyarországon ez fokozottan igaz: a rendőrség és a közösség kapcsolatában sokkal merevebb hatósági dominanciájú struktúrák érhetőek tetten.*⁴¹

Befejezés helyett

Vajon mi indokolja, hogy ma olyannyira eltér egymástól a biztonságról alkotott kép, vagyis a biztonságérzet, és a statisztikákból megállapítható vagy prognosztizálható valós bűnözési veszély mértéke? A választ a fent kifejtettek alapján a biztonság fogalmának megkettőzésében látom.⁴² Amennyiben a biztonság objektív vagy szubjektív jelentéseit firtatjuk, úgy elengedhetetlen a rendszerszemlélet miatt az elemek változó terében a veszélyeket tudatosan érzékelő individuum elhelyezése, vagyis fogalmi körbe vonása, hisz az emberek is tudnak biztonsági konstrukciókat alkotni, akár a hatóságok. A biztonság így nemcsak egy állapot, amelyet szavatolni kell, esetleg termék, amelyet létre kell hozni, hanem egyben egy érzület, amely tudatos vagy tudattalan mentális mechanizmusok behatásának eredménye, illeszkedik a kollektív értékrendbe, visszatükrözve az egyének félelemérzetének és szorongásának általános szintjét. A szubjektív biztonságérzet a kockázatokat és a veszélyeket reálisan értékelő vagy értékelni képtelen egyénben az individualizációs folyamat során keletkezik, amely az alul- vagy túlbecsült kockázatokhoz való pro- vagy reaktív viszonyulás formájában, alapjaiban

37 Beck (1986)

38 G. Márkus (2003) 256.

39 Finszter (2010) 177–201.

40 Vereckei (2010) 60–61.

41 Farkas (2010) 44–45.

42 Ahogy Krémer fogalmaz: ez kényelmes nézőpontot eredményezett, hiszen az egyik szféra alárendelhetővé vált a másiknak. A szubjektív biztonságot leginkább elképzelt biztonságnak tekintették mindazok, akik a szervezetek felől néztek rá, a „szubjektív” biztonságérzet csak közvetett kapcsolatban volt az „objektív” módon mért adatokkal és folyamatokkal. Lásd Krémer (2011) 218.

hat vissza az objektív biztonságra. Mindez bizalmi attitűd formájában ugyancsak érzékelhető formát ölt az egyén bűnüldözéshez, rendőrséghez való hozzáállásában: segítőkészségében, nyitottságában, együttműködési hajlandóságában, bizalmában vagy mindezek hiányában, hozzájárulva a hatóság teljesítményének és hatékonyságának gyengüléséhez. Az új kihívások közepette ugyanakkor a bűnüldözés sem engedheti meg magának, hogy olyan avított formákba kapaszkodjon, mint amilyen a statisztikai és számszaki alapú teljesítménymérési rendszer. Saját korlátait ledöntve kommunikációjában az „egyéhez”, és nem a „közvéleményhez” kell szólnia, s ezt leginkább úgy érheti el, ha struktúráját decentralizálja, felelősségi rendszerét lejjebb tolja, kommunikációját interaktívvá teszi, eredményeit és hatékonyságát pedig a lokális tér kriminogén makrotényezőiből eredezteti.

IRODALOMJEGYZÉK

- Albrecht, Hans-Jörg (2010): Biztonság és bűnmegelőzés. In Virág György (szerk.): *Kriminológiai Tanulmányok 47*. Budapest, OKRI.
- Beck, Ulrich (1986): *Risikogesellschaft: auf dem Weg in eine andere Moderne*. Frankfurt am Main, Suhrkamp Verlag.
- Bukovics István – Kiss Ernő (2004): Beszélhetünk-e „kockázattársadalomról” Magyarországon? In: *Belügyi Szemle*, 52. évf. 7–8. sz. 59–68.
- Christián László (2010): Mai magyar rendészet. In: *Rendészeti Szemle*, 58. évf. 5. sz. 6–21.
- Clages, Horst – Zimmermann, Elmar (2006): *Kriminologie: Für Studium und Praxis*. Hilden, VDP Buchvertrieb.
- Déri Pál (2005): Az össz-bűnözési statisztika nem a valóságot mutatja. In: *Belügyi Szemle*, 53. évf. 2. sz. 57–66.
- Elekes Edit (2010): Menedzsment lehetőségek a rendvédelemben. In: *RTF Rendvédelmi Füzetek*, 1. sz.
- Farkas Ákos (2010): Kriminálpolitikák egy globalizált világban, avagy kriminálpolitikák vándorúton. In: *Kriminológiai Közlemények 68*. Budapest, Magyar Kriminológiai Társaság.
- Finszter Géza (2010): Erőszakszervezet vagy biztonságot szolgáltató hatóság. Tanulmány a rendőrségről. In Virág György (szerk.): *Kriminológiai Tanulmányok 47*. Budapest, OKRI.
- Finszter Géza (2013): A rendészeti igazgatás fejlesztésének lehetőségei 2012–2020. Tervezés a köz-igazgatásban és a gazdaságban. In Finszter Géza (szerk.): *Kutatási jelentés – A globalizáció hatása és bűnözés-prognózis Magyarországon 2020-ig c. kutatási témában*. Budapest, BM. Forrás: www.bmtt.hu/cuccok/letolt/finsztergezajelentes13.pdf (2015. 02. 20.)
- G. Márkus György (2003): A modernitás rendszerváltása. Ulrich Beck: A kockázattársadalom. Út egy másik modernitásba. In: *Politikatudományi Szemle*, 12. évf. 4. sz. 249–259.
- Gödöny József (szerk.) (1973): *Kriminológiai és Kriminálisztikai Tanulmányok X*. Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó.
- Hassemer, Winfried (2006): Strafrecht, Prävention, Vergeltung. In: *Zeitschrift für Internationale Strafrechtsdogmatik*, Vol. 7.
- Irk Ferenc (2004): Biztonságérzet a rizikótársadalomban? In Fenyvesi Csaba – Herke Csongor (szerk.): *Emlékkönyv Irk Albert egyetemi tanár születésének 120. évfordulójára*. Pécs, PTE ÁJK.
- Kaltenbach Jenő (2009): A rendőrség civil kontrollja Magyarországon. In: *Rendészeti Szemle*, 57. évf. 4. sz. 3–18.
- Kapitány Balázs (2002): A rizikótársadalom másfél évtizede. In: *Szociológiai Szemle*, 1. sz. 123–133.
- Korinek László (2010): *Kriminológia I. Látens bűnözés, bűnözésábrázolás, félelem a bűnözéstől*. Budapest, Magyar Közlöny- és Lapkiadó.
- Kozáry Andrea (2015): *Rendészetszociológia. Kézikönyv I*. Budapest, Rejtjel Kiadó.

- Krémer Ferenc (2011): A biztonság intézménye és a rendőrség. In: *Replika*, 74. sz. 205–230.
- Kreuzer, Arthur (1994): Kriminologische Dunkelfeldforschung. In: *Neue Zeitschrift für Strafrecht (NStZ)*, Heft 1. 10–16.
- Németh Zsolt (1999): Bűnüldözés – Bűnmegelőzés válsághelyzetben. In: *Főiskolai Figyelő*, 2. sz.
- Németh Zsolt (2013): A számháború vége? Statisztika, a valóság és a rendőrség. In: *Belügyi Szemle*, 61. évf. 4. sz. 5–11.
- Papp András László (2012): Biztonság és hatékonyság: a rendészeti (állam)hatalom alkotmányos felfogásának alakulása a digitális társadalomban. In: *Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XIII.*
- Perényi Roland (2006): *A bűnözés mérése. Bűnügyi statisztika és bűnözéstörténet.* Forrás: http://andorkaweb.tarki.hu/Konferenciak/Konferencia2006/Perenyi_Roland.pdf (2015. 01. 26.)
- Pilgram, Arno (1980): *Kriminalität in Österreich.* Bécs, Verlag für Gesellschaftskritik.
- Renschmidt, Helmut – Merschmann, Wilfried – Walter, Reinhard – Höhner, Gerd (1976): Empirische Untersuchungen zur unregistrierten kindlichen Delinquenz. In Göppinger, Hans – Kaiser, Günther (Hrsg.): *Kriminologie und Strafverfahren: Neuere Ergebnisse zur Dunkelfeldforschung in Deutschland.* Kriminologische Gegenwartsfragen, Heft 12., Stuttgart, Enke.
- Schwind, Hans-Dieter (2011): *Kriminologie. Eine praxisorientierte Einführung mit Beispielen*, 21. Heidelberg, Aufl. Kriminalistik Verlag.
- Skogan, Wesley G. (1977): Dimensions of the Dark Figure of Unreported Crime. In: *Crime and Delinquency*, Vol. 23. No. 1. 41–50.
- Szabó Lajos (2012): Mi a biztonság? In: *Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XIII.* 80–85.
- Teke András (2005): Biztonságos biztonság? In: *Magyar Rendészet*, 5. évf. 4. sz. 13–40.
- Teke András (2010): Kihívások – megfelelés. In: *Rendészeti Szemle Különszám.*
- Vavró István (1993): A társadalmi változások és a bűnözés. In: *Társadalmi változások, bűnözés és rendőrség című nemzetközi konferencia, Budapest, 1992. június 1–4.*
- Vereckeai Csaba (2010): Települési közbiztonság és a rendőrség szerepe. In: *Kriminológiai Közlemények* 67. Budapest, Magyar Kriminológiai Társaság.
- www.rendeszet.hu/linkc.htm (2012. 09. 10.)

SUMMARY

Latency, Police Statistics – Objective and Subjective Safety

VÁRI Vince

The relationship between latency and the quality of law enforcement is obvious. Police work affects public trust, whereas trust positively influences crime solving statistics; as a consequence the risk of getting caught determines crime rate. The subjective sense of safety and the objective security situation are strangely related in our modern society. The question arises what the police may do against the decreasing sense of public safety and what other social processes play a role in the sense of public safety that lie beyond the police's scope of action.